

„Lolita [...], Lolita, Lolita. Szedő, ismétlje az oldal végéig.” Végh Attila: *Dunai Lolita*, Orpheusz Kiadó, Budapest, 2018.

Dunai Lolita. Mit várhatunk egy olyan regénytől, amely már címében két ennyire erős (szöveg)világot hív meg? A kérdés menet közben értelmét, vagy sokkal inkább célját veszti, a *mit* helyett a *miért* sokkal érdekesebbé válik, és talán a *hogyan* is.

Végh Attila regényének középpontjában Papp Kristóf, a tehetséges festő áll, aki mégsem képes igazi átörést elérni – csupán idős korára. A ráaggatott címke – „paraszubjektív nihilizmus” – ekkorra azonban már hamisan cseng fülének. Technikailag már fiatalon sem lehet fogást találni rajta, de valami hiányzik, valami mindig hiányzik... A kulcsot nem kaphatjuk egyértelműen a kezünkbe, de a szöveg valahogy nem is ezt prezentálja nekünk.

A regény visszatérő motívuma az önmagával töltekezés. Az önmagával töltekező élet, az önmagával töltekező szerelem, és mindehhez egyenes ágon csatlakozik a művészet. A *par excellence* önmagával töltekező művészet pedig legadekvátábban éppen egy ilyen művészregényben kulminálhat, mint amilyen Végh könyve is.

A szöveg kitüntetett tartalmi motívuma formailag a számos intertextuális betétől kap igazán erőre. A teljesség igénye nélkül, de találkozhatunk itt Szabó Lőrinc *Semmiért egészen* és Pilinszky *Apokrif* című műveivel, az utóbbin keresztül a Bibliával, és külön kiemelendő Nagy László *Ki viszi át a Szerelmet* című költeménye, hiszen az egy interkulturális, sőt intermedialis kontextusban jelenik meg, és Kristóf művésszé válásának is ez az origója. A(z) abban az időszakban még fiatal) fiú akkor dönti el, hogy festő lesz, amikor (két japán turistalány társaságában) Vaszary *Aranykorát* bámulja. E revelatív élmény átadásának lehetetlensége sugallja a szavak bukását is a fókuszált elbeszélésrészlet fénytörésében: „vajon mindig át tudják vinni a szavak a hangulatot a túlsó partra?”

És persze itt a cím, világirodalmi oldalról Nabokov, a hazai térfélen József Attila (*A Dunánál*) merítkezik meg a paratextusban, de Nabokov (és egyébként József Attila) hagyatéka a regényben sokkal szélesebb teret nyer, mint csupán a cím. Hiszen a mű végén megjelenik a címadó karakter, Dunai Lolita, és színre lépésében már-már provokálja az olvasót a jelenetben, amikor odaveti az immár megöregedett főhősnek saját nevén lamentálva: „Van valami regény is ezzel a cím-

mel.” Az életét a művészetnek szentelő Kristóf válasza pedig már fel is mutatja (és nem először) azt a DNS-összefonódást, ami Nabokov Humbertjével közös, a végtelen cinizmust: „Hallottam róla.” *A Dunánál* pedig mintegy parafrázelt töredékekben hömpölyög végig a lírai lüktetésű szövegen, egyfajta sorvezetőként, a kiüresedett lét abszurdításának metaforájaként, a kiszolgáltatott tehetetlenség totemjeként.

Természetesen a festő útja számtalan nővel, modellel, szeretővel töltekezik, az egyik ilyen kiemelt figura, Mariann, akinek kiskorú mivoltát az egyik féltékeny mellékszereplő még a Btk. vonatkozó paragrafusbetétjével is igyekszik dramatizálni, hogy ráijesszen Kristófra – hiába, a csehovi fegyver végül mégsem sül el. Ez a lecsapás már önmagában a lolitai örökség átértelmezését, relativizálódását követeli meg tőlünk. Sokkal izgalmasabb azonban az egyezés. Ahogy Nabokov narrátor főszereplője beszél első szerelméről, Annabelről: „Amikor megpróbálok elemezni sóvárgásomat, motivációimat, cselekedeteimet és a többit, megadom magam egyfajta visszamenőleges elképzelésnek, mely lehetőségek tömkelegével terheli agyon az emlékező-képességet, s eredményként múltam örjítően összetett távlataiban minden egyes felidézett útvonal vég nélkül, újra meg újra szétágazik. Mindazonáltal meggyőződésem, hogy egy bizonyos varázslatos és sorsszerű módon Lolita Annabellel kezdődött.” Ilyesféle összekapcsoltságot állapít meg Kristóf is, valamilyen torz inverzióban, ő egy idősebb szeretője felől kezdi látni az egymásba áttűnő szerelmeket: „Ugyanazt mondtam, amit Anna akkor – Anna belőlem szolt – most én vagyok Anna – Anna és Mariann szeretkeznek – csak szolgáljuk a testem – én vagyok a híd köztük – azért vagyok, hogy ők szeressék egymást [...]”

Tetszik nekünk vagy sem, de Lolita (ironikus módon) olyan súlyos toposzá érett az idők során, hogy már-már az lehet az érzésünk, hogy mindig létezett, minden ősében és minden örökösében, így Végh Attila regénye is mintha már rég itt lenne. Lo figurája pontosan ilyesfajta természetességgel kerül elő itt is; botránny (már) nem kelt, de valamilyen súlyos függésnek, kiszolgáltatottságnak, kitörni nem tudásnak a metaforájaként lép elő, amely dunai leszármazottját is ugyanúgy meghatározza. Az önmagával töltekező vágyat jeleníti meg, s annak örökké kísértő átmenetiségét.

Varga Viktor

